

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

12. února 2009 *

Ve věci C-339/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Německo) ze dne 21. června 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 20. července 2007, v řízení

Christopher Seagon, jednající jako správce podstaty v úpadkovém řízení společnosti Frick Teppichboden Supermärkte GmbH,

proti

Deko Marty Belgium NV,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann (zpravodaj), předseda senátu, A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits a J.-J. Kasel, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. září 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za C. Seagona, jednajícího jako správce podstaty v úpadkovém řízení společnosti Frick Teppichboden Supermärkte GmbH B. Ackermann, Rechtsanwältin,
- za Deko Marty Belgium NV H. Raeschke-Kesslerem, Rechtsanwalt,
- za českou vládu T. Bočkem, jako zmocněncem,
- za řeckou vládu O. Patsopoulou a M. Tassopoulou, jakož i I. Bakopoulosem, jako zmocněnci,

- za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud-Joët a S. Gruenheid, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 16. října 2008,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (Úř. věst. L 160, s. 1; Zvl. vyd. 19/01, s. 191) a čl. 1 odst. 2 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).
- ² Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi C. Seagonem, jednajícím jako správce podstaty v úpadkovém řízení společnosti Frick Teppichboden Supermärkte GmbH (dále jen „Frick“), a společností Deko Marty Belgium NV (dále jen „Deko“), ve věci vrácení ze strany posledně jmenované částky 50 000 eur, která jí byla zaplácena společností Frick.

Právní rámec

- 3 Druhý bod odůvodnění nařízení č. 1346/2000 stanoví:

„Řádné fungování vnitřního trhu vyžaduje, aby mezinárodní úpadková řízení probíhala účinně, a toto nařízení je třeba přijmout z důvodů dosažení tohoto cíle, který spadá do oblasti soudní spolupráce v občanských věcech ve smyslu článku 65 Smlouvy [ES].“

- 4 Podle čtvrtého bodu odůvodnění uvedeného nařízení je „pro řádné fungování vnitřního trhu [...] nutné vyhnout se podnětům, které motivují zúčastněné strany k převodům majetku nebo soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem výhodnějšího právního postavení (tzv. *forum shopping*)“.

- 5 Šestý bod odůvodnění téhož nařízení stanoví:

„V souladu se zásadou proporcionality se toto nařízení omezuje na ustanovení, která upravují příslušnost pro zahájení úpadkových řízení a rozhodnutí, která jsou učiněna přímo na základě úpadkových řízení a s takovými řízeními úzce souvisí. Kromě toho obsahuje toto nařízení ustanovení, která se týkají uznávání takových rozhodnutí a rozhodného práva, které tyto zásady rovněž splňují.“

6 Osmý bod odůvodnění nařízení č. 1346/2000 uvádí:

„K dosažení cíle zvýšení účinnosti a zrychlení úpadkových řízení s mezinárodním dopadem je nezbytné a vhodné, aby ustanovení o příslušnosti, uznávání a rozhodném právu v této oblasti byla obsažena v právním aktu Společenství, který je závazný a přímo použitelný v členských státech.“

7 Článek 3 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, jsou příslušné k zahájení úpadkového řízení. V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, považuje sídlo, pokud není prokázán opak.“

8 Článek 16 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení učiněné soudem členského státu, který je příslušný podle článku 3, je uznáváno ve všech ostatních členských státech od okamžiku, kdy nabude účinku ve státě, který řízení zahájil.“

To platí i v případě, kdy úpadkové řízení nemůže být v jiném členském státě proti dlužníku daného typu zahájeno.“

- 9 Článek 25 odst. 1 první a druhý pododstavec téhož nařízení stanoví:

„Rozhodnutí učiněná soudem, jehož rozhodnutí o zahájení řízení je uznáno podle článku 16, která se týkají průběhu a skončení úpadkového řízení, a vyrovnání tímto soudem schválená se rovněž uznávají bez dalších formálních náležitostí. [...]

První pododstavec se rovněž vztahuje na rozhodnutí, která vyplývají přímo z úpadkového řízení, a na rozhodnutí, která s ním úzce souvisejí, i když je učinil jiný soud.“

- 10 Článek 1 odst. 1 nařízení č. 44/2001 vymezuje působnost uvedeného nařízení. To se vztahuje na věci občanské a obchodní a nevztahuje se na věci daňové, celní a správní.

- 11 Článek 1 odst. 2 písm. b) nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Toto nařízení se nevztahuje na:

[...]

b) konkursy, vyrovnání a podobná řízení.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- ¹² Dne 14. března 2002 zaplatila společnost Frick, která má sídlo v Německu, částku 50 000 eur na účet otevřený na jméno Deko, společnosti se sídlem v Belgii, u KBC Bank v Düsseldorfu. Na základě návrhu společnosti Frick podaného dne 15. března 2002 zahájil Amtsgericht Marburg (Německo) dne 1. června 2002 úpadekové řízení na majetek posledně jmenované. Odpůrčí žalobou podanou v úpadekovém řízení u Landgericht Marburg (Německo) navrhl C. Seagon, jednající jako správce podstaty v úpadekovém řízení společnosti Frick, aby daný soud nařídil společnosti Deko vrácení uvedené částky.
- ¹³ Landgericht Marburg zamítl posledně uvedený návrh jako nepřípustný z toho důvodu, že není mezinárodně příslušný o něm rozhodnout. Vzhledem k tomu, že ani odvolání podané C. Seagonem nemělo úspěch, podal posledně jmenovaný opravný prostředek „Revision“ k Bundesgerichtshof.
- ¹⁴ Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Jsou soudy členského státu, na jehož území bylo zahájeno úpadekové řízení na majetek dlužníka, mezinárodně příslušné podle nařízení [č. 1346/2000] rozho-

dovat o odpůrcí žalobě podané v úpadkovém řízení vůči dlužníkovi, který má statutární sídlo v jiném členském státě?

2) V případě záporné odpovědi na první otázku:

Vztahuje se čl. 1 odst. 2 písm. b) nařízení [č. 44/2001] na odpůrcí žalobu podanou v úpadkovém řízení?“

K předběžným otázkám

¹⁵ Otázky položené předkládajícím soudem se týkají mezinárodní příslušnosti soudů v případě odpůrcích žalob podaných v úpadkovém řízení.

¹⁶ Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že odpůrcí žaloba je v německém právu upravena ustanoveními § 129 a následujících nařízení o úpadkovém řízení (Insolvenzordnung) ze dne 5. října 1994 (BGBl 1994 I, s. 2866). Pouze správce v úpadkovém řízení může v případě úpadkového řízení podat uvedenou žalobu, a to výhradně s cílem chránit zájmy věřitelů. Na základě ustanovení § 130 až § 146 uvedeného nařízení může správce v úpadkovém řízení napadnout akty učiněné před zahájením úpadkového řízení, které poškozují věřitele.

- 17 Odpůrčí žaloba dotčená v původním řízení má tedy za cíl nárůst aktiv podniku, který je předmětem úpadkového řízení.
- 18 Je třeba přezkoumat, zda odpůrčí žaloby spadají do působnosti čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1346/2000.
- 19 V tomto ohledu je třeba na úvod připomenout, že Soudní dvůr v rámci své judikatury týkající se úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 299, s. 32) rozhodl, že žaloba, podobná žalobě dotčené v původním řízení, se pojí s úpadkovým řízením, jestliže přímo vyplývá z úpadku a úzce souvisí s daným konkurzním nebo vyrovnacím řízením (viz rozsudek ze dne 22. února 1979, Gourdain, 133/78, s. 733, bod 4). Žaloba vykazující takové charakteristiky tedy nespadá do působnosti uvedené úmluvy.
- 20 Přitom právě toto kritérium používá šestý bod odůvodnění nařízení č. 1346/2000 pro vymezení předmětu daného nařízení. Podle uvedeného bodu odůvodnění se uvedené nařízení omezuje na ustanovení, která upravují příslušnost pro zahájení úpadkových řízení a přijetí rozhodnutí, která vyplývají přímo z úpadkového řízení a úzce s ním souvisí.
- 21 S ohledem na daný úmysl zákonodárce a na užitečný účinek uvedeného nařízení musí být jeho čl. 3 odst. 1 vykládán v tom smyslu, že členskému státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno, přiznává rovněž mezinárodní příslušnost rozhodnout o žalobách, které přímo vyplývají z uvedeného řízení a úzce s ním souvisí.

- 22 Takové soustředění všech žalob přímo spojených s úpadkem podniku před soudy členského státu příslušného k zahájení úpadkového řízení je rovněž v souladu s cílem zvýšení účinnosti a zrychlení úpadkových řízení s mezinárodním dopadem, který je uveden ve druhém a osmém bodu odůvodnění nařízení č. 1346/2000.
- 23 Mimoto je tento výklad potvrzen čtvrtým bodem odůvodnění uvedeného nařízení, podle kterého je pro řádné fungování vnitřního trhu nutné vyhnout se podnětům, které motivují zúčastněné strany k převodům majetku nebo soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem výhodnějšího právního postavení (tzv. forum shopping).
- 24 Možnost, aby ve vztahu k odpůrcím žalobám podaným v různých členských státech byly příslušné různé soudy, by přitom vedla k oslabení snahy dosáhnout uvedeného cíle.
- 25 Konečně je výklad čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1346/2000, uvedený v bodě 21 tohoto rozsudku, potvrzen čl. 25 odst. 1 uvedeného nařízení. První pododstavec uvedeného ustanovení totiž zavádí povinnost uznat rozhodnutí týkající se průběhu a skončení úpadkového řízení a učiněná soudem, jehož rozhodnutí o zahájení řízení je uznáno podle článku 16 uvedeného nařízení, tedy soudem příslušným na základě čl. 3 odst. 1 téhož nařízení.
- 26 Přitom na základě čl. 25 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 1346/2000 se první pododstavec tohoto odst. 1 vztahuje také na rozhodnutí, která přímo vyplývají z úpadkového řízení a úzce s ním souvisí. Jinými slovy, uvedené ustanovení připouští

možnost, aby soudy členského státu, na jehož území bylo zahájeno úpadkové řízení na základě čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1346/2000, rozhodovaly rovněž o žalobách toho druhu, jaký je dotčen v původním řízení.

27 V tomto kontextu slova „i když je učinil jiný soud“, která tvoří poslední část věty čl. 25 odst. 1 druhého pododstavce téhož nařízení, neznamenají, že zákonodárce Společenství chtěl vyloučit příslušnost soudů členského státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno, ve vztahu k dotčenému druhu žalob. Znamenají zejména, že členským státům přísluší určit územně a věcně příslušný soud, kterým nemusí nezbytně být soud, který úpadkové řízení zahájil. Mimoto odkazují na uznání rozhodnutí o zahájení úpadkového řízení stanovené v článku 16 nařízení č. 1346/2000.

28 S ohledem na souhrn předcházejících úvah je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1346/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že soudy členského státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno, jsou příslušné rozhodnout o odpůřčí žalobě podané v úpadkovém řízení a směřující proti žalovanému, který má statutární sídlo v jiném členském státě.

29 S ohledem na odpověď na první otázku není třeba odpovídat na druhou otázku.

K nákladům řízení

- ³⁰ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení musí být vykládán v tom smyslu, že soudy členského státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno, jsou příslušné rozhodnout o odpůřčí žalobě podané v úpadkovém řízení a směřující proti žalovanému, který má statutární sídlo v jiném členském státě.

Podpisy.